

AUGUSTYNIAK-ŻMUDA Gabriela

doktor, Warszawa, Polska

ЗАІКА Наталія

канд. філол. наук, Київ, Україна

WSPÓLczesne Wyzwania Komunikacyjne. Kursy Językowe Instytutu Sławistyki Polskiej Akademii Nauk

Od dnia 24.02.2022 r. Instytut Sławistyki PAN wykonał szereg działań wspomagających Ukraińców w tym trudnym czasie (o szczegółach można przeczytać w artykule *Rok wojny: Sławiści z PAN dla Ukrainy*²). Jedną z form pomocy, która wynikała z potrzeby usprawnienia komunikacji między Ukraińcami i Polakami były bezpłatne kursy językowe.

Wybraliśmy formę nauczania zdalnego online, by nie ograniczać możliwości nauki tylko dla osób, które przebywają w Warszawie. Forma kursów jest skupiona na swobodnej komunikacji. Dla Ukraińców jest to ważne, m.in. w sytuacji poszukiwania pracy, ale nie tylko. Pomagamy im poznać szereg tematów, z którymi mogą zetknąć się przebywając w Polsce. Oprócz sytuacji związanych z poszukiwaniem pracy, ważna jest również umiejętność komunikacji w placówkach medycznych, w sytuacjach zapisywania dzieci do żłóbków, przedszkoli czy szkół, a także przy załatwianiu spraw urzędowych.

Utworzyliśmy również możliwość uczenia się języka ukraińskiego. Było to spowodowane tym, że Polacy, którzy przyjmowali Ukraińców w swoich domach, chcieli poznać podstawy języka ukraińskiego, żeby goście z Ukrainy czuli się komfortowo. Należy zwrócić uwagę na następujące główne problemy, jakie napotykają Polacy podczas nauki języka ukraińskiego:

1) nauka alfabetu cyrylicy. Zauważono, że ci uczniowie, którzy znają cyrylicę, znacznie szybciej przechodzą do czytania i pisania; ci, którzy nie mieli takich doświadczeń, poświęcają wiele wysiłku na naukę alfabetu ukraińskiego;

2) nauka norm fonetycznych (w szczególności wymowy ukraińskich spółgłosek: gardłowej [r] i twardej [r̥]; głosek oznaczonych literami я, е, є, і i inne). W przeciwieństwie do języka polskiego, w którym akcent jest stały, akcent ukraiński jest swobodny, ruchomy. Opanowanie akcentu ukraińskiego jest dość trudne i wymaga dużej praktyki w słuchaniu i mówieniu;

4) nauka słownictwa. Wiadomo, że język ukraiński jest bardzo zbliżony do polskiego pod względem struktury leksykalnej. Ta cecha przyczynia się do dość szybkiego opanowania języka ukraińskiego do poziomu A1-A2, ale rodzi też zjawisko homonimii międzyjęzykowej, która często stwarza poważne przeszkody w komunikacji;

<https://forumakademickie.pl/zycie-akademickie/rok-wojny-slawisci-z-pan-dla-ukrainy/>

5) познание norm leksykalnych i gramatycznych (np. użycie formy „Ви” przy zwracaniu się do starszych i obcych, deklinacja rzeczowników, przymiotników, liczebników, tworzenie czasów itp.).

Od marca 2022 r. w Instytucie Slawistyki PAN udział w kursach wzięło 1200 osób: 672 Ukraińców uczyło się języka polskiego i 528 Polaków języka ukraińskiego.

Wyzwania komunikacyjne, które powstały 24.02.2022 r. były impulsem do stworzenia kursów językowych w Instytucie Slawistyki Polskiej Akademii Nauk.

Dziś tworzymy wspólną przestrzeń społeczną: prywatną i zawodową. Wspólnie mieszkamy w jednym kraju, wspólnie pracujemy, wspólnie spędzamy wolny czas. Niebawem wojna skończy się. Nasza przyjaźń pozostanie.

БАГАН Мирослава

д-р. філол. наук, професор, м. Київ

МОВЛЕННЯ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ В КОНТЕКСТІ НАЦІОНАЛЬНО-КУЛЬТУРНИХ ТЕНДЕНЦІЙ РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА

Сучасний українськомовний комунікативний простір засвідчує низку цікавих тенденцій: лібералізацію медійного, художнього дискурсів, збагачення їх народно-розмовними компонентами, синкретизм стилів, актуалізацію питомих лексичних одиниць, запозичення чужомовних форм спілкування та ін.

Найяскравіше динаміку мовного розвитку відображає мовлення молоді, оскільки саме вона виявляє найбільшу відкритість до змін, протест відносно ціннісно-світоглядних та комунікативних засад минулого, спрямованість у майбутнє. Мовлення молоді засвідчує розширення риторичних канонів, пошук нових ефектних комунікативних стратегій, нестандартність визначень і характеристик тощо. Комунікативний досвід молоді цікавий і цінний для всього українського суспільства.

Традиційно увагу дослідників привертає лише молодіжний сленг як новітня форма мовного самовираження. Проте світоглядні цінності молоді відображено також у її улюблених метафорах, евфемізмах, формах психорегуляції та віртуального етикету, гуморі, оцінних компонентах, нікнеймах та ін. Ці комунікативно спрямовані одиниці виконують не лише свої прагматичні функції (оцінки, встановлення контакту, емоційного впливу, самоствердження тощо), а й індексують особливий культурний досвід молодого покоління, слугують засобом його громадянської та національної самоідентифікації.

Важливо усвідомлювати, що мова молоді становить не конфронтаційну щодо сучасної української літературної мови субмову, а ментально, конотативно й аксіологічно вкорінену форму самовираження юних людей. Доведено, зокрема, що українська молодь в міжособистісній взаємодії широко використовує зооніми з узвичаєними конотативними значеннями (*коза, киця, мишка, віслук, курка, корова* та ін.), проте активно переосмислює деякі з них, утворюючи нові